

Spicuiiri Economice

A다us lunar la „Libertatea“.

Broșura 6.

Un bun atestat.

— Din privilegiul unei scornituri. —

Cîteva gazete maghiare, care de regulă numai atunci vorbesc ceva despre Români și așezemintele lor, cînd pot spune ceva de rău despre ei, sau prin ce să-i facă și mai urîși naintea cetitorilor lor maghiari, — vorbind zilele astea despre prăpădul ce-l face criza (strîmtorarea, lipsa) de bani în țară, spun următoarele :

E de toată mirarea, că pe atunci, pe cînd această criză, prăbușește una după alta zeci și zeci de bănci maghiare, pe atunci băncile românești au putut să-i stea împotrivă și n'a bancrotat (n'a căzut) încă nici una dintre ele! Dar asta vine de acolo, că băncile românești au primit din România ajutor! Să spunе că zece milioane li-s'au pus la îndemână, ca să aihă cu ce lupta contra crizei, să se ajute în strîmtorarea lor...

Nu stăruim mult asupra acestei vorbe a gazetelor ungurești, căci și omul ce nu știe toate tainele vieții băncilor, vede îndată că aceasta e o scornitură grosolană. Ca să vină zece milioane din o țară în alta, așazicînd un rîu de bani, — trebuie să știe cu siguranță posta și alte deregătorii ale statului. Astea-s povești.

Ci, ceea ce voim noi să scoatem la iveala, e numai celalalt adevăr : că, deși au trecut prin ani de așa mare strîmtorare, ani chiar primejdioși, cari au prăbușit zeci, ba și sute de bănci jidovești și ungurești făcute de oameni

fără suflet, — ale noastre bănci și-au ținut cu cinste locul lor și și-au împlinit datorințele față de creditorii lor (băncile mai mari ca ele, dela care iau și ele împrumut și cari în această vreme le strîngeau pentru datoria lor), atît doar că poporului nu i-au mai putut da împrumuturile cerute, cu aceeași îmbelșugare ca în trecut.

Incolo, au stat și stau aceste bănci românești sus, sănătoase, fiindcă sunt conduse de oameni de omenie, și socotelile lor sunt adevărate, cinstite, nu mincinoase ca a multor băncuțe ori chiar bănci mari maghiare și jidovești, cari, tocmai fiindcă nu stau pe temelie solidă, tare, la cea dintîi bătae de vînt a unor zile grele, — să prăbușesc!

Acea ce gazetele maghiare scriu despre băncile românești, deși în legătură cu o scornitură, — *e un bun atestat* pentru aceste bănci! Românii pot fi mîndri de această soliditate (tărie) a acestor așezăminte ale lor. Chiar pentru aceea, să le sprijinească în toate și totdeauna, ca pe un bun național, așezîndu-și numai la aceste bănci solide și cinstite avutul lor spre păstrare (ca depunere)! Căci nicăiri acel avut nu e mai bine păstrat ca la băncile noastre românești, mărturisite, iaca, și de dușmanii noștri, ca avînd foarte bune temelii!

O O O

Electricitatea, ca putere dătătoare de rod!

Mari sunt încă tainele pe care le ascunde natura în sinul ei, și pe care neastîmpărata minte omenească să trudește a le afla pe rînd. Și de fapt ajută Dzeu ființei celei ce poartă în sine schinteea dumnezeiască, să ridice mereu mereu vîlul mai de pe una, mai de pe alta din tainele pe cari le copere încă perdeaua necunoscutului.

Așa una din cele mai minunate descoperiri ale științei este aceea, care ne spune, ce mare e puterea electri-

tății, cea mai minunată putere din lume, pe care n'o vezi, n'o poți pipăi, n'o poți prinde s'o cîntărești, și totuși face minunile de a-ți mîna sutele de mașini grele din fabrici uriașe, de a-ți lumina orașe întregi, de a-ți duce trenuri grele mai iute ca ori-ce altă putere, — și altele.

Invățații au mai descoperit o însușire a acestei puteri, anume aceea, că cu ajutorul ei, poți face ca plantele, (ierburi, bucate sau legume), să crească mult mai repede și să rodească mult mai tare, decît lăsate în grija pămîntului numai

Să așează în pămînt două plăci (tăblițe) una de aramă alta de coșitor, și să leagă între ele cu fire conducătoare și să nasc în pămînt curenți electrice, cari ajută într'un chip de mirat creșterea plantelor.

La 1884 învățatul botanist (bun cunoscător a vieții plantelor) Spechenen, a pus în straturi astfel de plăci la cari duceau fire electrice, și a ajuns a avea legume ne-mai pomenit de mari: crastaveți de jumătate de metru de lungi și patlagele (părădăi) vinete de 2 kilograme și jum. unal

La 1891 agronomul Barat a cercat cu un strat de cartofi (grumpene) și a aflat, că din un kilogram de cartofi puși în un strat cultivat cu fluid electric, a căpătat 21 kilograme de cartofi, pe cînd în stratul vecin cultivat simplu, din un kilogram de cartofi s'a dat un rod de numai 12 kilograme. Așadar cu »hrana electrică« cum i-am zice, s'a dat rod *îndoit* de mare.

Arant Gautier, arată, că plantele ori legumele hrănite și cu curenți electrice, în timp de 4—6 săptămîni, cresc în mărimile și greutatea lor la *îndoit* ca cele cărora nu li-s'a aplicat electricitate.

Pân'acum s'au făcut numai probe. Dar probele reușind, — să prevedea, că în viitor o să avem grădini de legumi, pe sub a căror straturi o să meargă curenți electrice, și a căror roadă o să fie neasămănat mai îmbelșugată decît a grădinilor de azil

Iar în un viitor mai îndepărtat (ori poate nici nu așa

îndepărtat) o să vezi cîmpuri întregi ...»Ingrășate« și cu electricitate, pentru a da roadă mai din greu.

Și din acestea putem înțelege, ce mare viitor are electricitatea în viață, — precum și acei cari învață tainele electricității și pot fi electro-technici sau ingineri la așezăminte electrice. Că acestea să vor tot înmulți și vor avea tot mai mare căutare.

○ ○ ○

Urgia orzului și a ovăsului.

Mare urgie în sămănăturile de orzuri și oveșe! Pe multe locuri să albesc, să prăpădesc, înainte de a da spic.

Pricina e, că frunzele lor verzi le rad niște goange, numite în limba învățaților *Lema melanopus* L. Aceste să arată de prin April, cînd ies din pămînt în formă de goange, depunîndu-și ouăle pe frunze de orz și de ovăș. Peste puțin timp din ouă să ivesc larvele, cari pentru a să hrăni, încep a roade la frunze. Nu le rod de tot, ci pătrund numai până la pelița subțire din dosul frunzelor. Ca larvă nu samănă a goangă, ci mai degrabă a picuri murdari, cari să lipească de frunze.

Precum crește larva, astfel crește și întinderea sămănăturilor pustiite. De multe-ori paguba e așa de mare, în cît orzurile și oveșele nu să mai desvoaltă, nu dau în spic. Cosite, nici vitele nu le mînîcă.

Pe la începutul lui Iunie, larvele încep a să trage în pămînt. Până la începutul lui Iulie să schimbă în goange, pentruca în alt an iasă iarăș și să facă pagube.

Impotriva acestei goange ne putem apăra în două moduri:

a) Adunînd goangele, cînd încep a să arăta prin April, ori începutul lui Mai și omorîndu-le în o oală, în care am pus apă amestecată cu petrol;

b) Stropînd sămănăturile, îndată ce larva ese din ouă, cu un fel de zamă, ce ni-o facem precum urmează:

La 100 litri apă (într'o bute) punem 2 $\frac{1}{2}$ kilograme leșie de tabac numită thanaton, apoi 2 $\frac{1}{2}$ kilograme var bun, stîns, și mestecăm bine cu o mătură, ori cu o prăjină potrivită. Din această zamă, bine mestecată, ne umplem o stropitoare (bunăoră de care să folosește la vii) și stropim sămănăturile atacate de larve.

Nicotina, adecă esența (tăria) leșiei de tabac, omoară larvele pe timp uscat. Pe timp ploios, s'ar spăla prea îngrabă.

Leșia de tabac, numită thanaton, să vinde în traficele mai mari.

O O O

Udul, ca îngrășămînt.

O mare scădere a economiei, așa cum o face poporul nostru, e, că nu dă nici o luare amînte unor gunoiri, cari nu l'ar costa nimic să le facă, dar după cari el ar avea folos neasămănat de mare, față de cel pe care îl are azi.

La poporul nostru *fițațul*, livada, pășunea, sunt lăsate așa în știrea lui Dzeu. De zeci și zeci de ani, poate de veacuri, cutare fițaț nu a fost în nici un fel de chip îngrijit de mîna stăpînului, decît că a mers odată pe an, sau, cînd îl lăsă de otavă, a mers de două ori pe an, de l'a tuns, de i-a luat rodul. Incolo, de aceea ca să-l fi peptănat vre-odată cu grapa, ori să-l fi gunoit, — ferit'o Dumnezeu!

Unii țărani ai nostri aproape își rid în față cînd le spui, că să-și grape livezile și să le gunoiască! Numai chiar acolo să face ceva pentru livezi, unde vin păcurarii cu turmele de păscut de toamna până primăvara. Unii oameni vorbesc cu păcurarii să lase turma să zacă peste noapte pe pămîntul lor colo ori colo, cîteva zile macar, — și acolo vezi la anul iarbă pînă 'n peptul omului ori grîu minunat, sau ce va fi!

E vădit dară, pentru economul cuminte, că îngrășarea e de folos și livezii, — totuși nimenea nu să gîndește la aceea, că să urmeze a îngrășa și livezile, macar la 2—3 ani odată, și nu numai atunci cînd s'o nimeri să vie păcurarii cu oile!

Și e cu atît mai mult pagubă că economii noștri nu să gîndesc la acest lucru, cu cît gunoiul cel mai privit pentru îngrășarea livezilor ei îl au în curtea lor, îl pot avea, — dar îl lasă să se peardă în zadar, să se prăpădească așa, neluat de ei în samă! Deși ar trebui să știe, că și livada să bucură dac'o mai pepteni cîte-odată, căci are și ea un dușman, mușchiul, care îi crește pe piele, ca rîpul pe capul necurățit, și mușchiul înecă iarba cea curată și n'o lasă să crească! Iar de vei peptăna livada, iarba zbucnește îndoit de deasă și voioasă din pămînt! De-o mai și îngrăși, apoi poți avea tot de două și jumătate atîta fin acolo unde, pe livada negrijită, aveai abia un car.

Iar îngrășarea livezilor nu li-ar cere economilor nici o cheltuială nouă, căci livezii îi place foarte mult îngrășarea cu ud (urină). Și aceea tot economul cu vite o are din destul, dar n'o grijește, ci o lasă să se scurgă din grajd fără nici un folos, ca un lucru netrebnic! Deși e mare păcat că așa să face!

Foaia poporală „Albina“ din București scrie despre acest gunoiu prețios dar nesocotit de economii noștri, următoarele:

Ingrășămînt pentru livezi.

Unul din cele mai bune îngrășăminte pentru livezile cu iarbă, este udul vitelor. El să duce de obicei pe loc la sfîrșitul iernii, dar să poate răspîndi tot așa de bine și în celelalte timpuri ale anului.

Plugarul poate împrăștia udul pe livezi chiar după întîia coasă; va avea o otavă mai îmbeșugată! Trebuie însă să se știe, că unele materii din ud, cum este „carbonatul de amoniac“, ard ierburile.

De aceea economul va subția îngrășămîntul cu apă și anume: la o parte de ud va pune 6—8 părți de apă.

Cîmpul să va uda cu ajutorul unor butoaie așezate pe roate, avînd la spate o țeavă cu găuri, pentruca udul să fie răspîndit la fel pe tot locul.

Pentru strîngerea și păstrarea udului pînă la întrebuințare, plugarul cuminte va face în apropierea grajdului vitelor o groapă bine cimentată (cu părăți de ciment prin care să nu treacă în afară) pe care o pune în legătură cu grajdul printr'un șanț de scurgere sau prin niște o'ane (țevi de oală).

Groapa va sta acoperită, spre a nu să pierde gazele din ud și spre a nu da vitele și oamenii în ea.

În groapă să va arunca și *udul omenesc*, care are o *putere și mai mare de îngrășare*, decît acela al vitelor, de oarece hrana omului e mai bogată în materii bune pentru rodirea livezilor“.

La noi înse, cine să gîndește la aceea, ca să spriginească, să adune, ca lucru scump, udul vitelor și al oamenilor? Și cît rod ar da ele economului!

O O O

La ce sunt perii plantelor?

Un număr însemnat de plante sunt înzestrate sau pe suprafața întregă sau numai în anumite locuri, cu peri, cari deși s'ar părea a fi nește organe mai de a treia mână, au totuși un rol însemnat în viața plantelor, amăsurat feliului acestora, precum și a locului în care sunt presărați pe trupul lor. Au și perii aceștia menirea lor, ca ori-ce lucru pe lume. Să vedem!

Nutremîntul plantelor îl alcătuesc sucurile din pămînt, în cari sunt dizolvate (topite) fel și fel de săruri nutritoare. Sucurile acestea se înalță prin rădăcini și prin trunchiu, sau prin cotor, și străbat prin toate țesăturile plantei. Lucrul de

căpetenie la nutrire e acela, ca sucurile să curgă neconținut prin țesătura de celule. Mijlocul cel mai de frunte pentru a face ca sucurile nutritive să se urce în trupul plantei de jos în sus, este evaporarea (prefacerea în aburi) ce se petrece în frunze. Spre scopul acesta, frunzele sunt înzestrate cu nenumărate crepături deschise, mici. Prin aceste răsuflători evaporază (iese) apa din celulele vecine. Indată-ce apa scade din celulele acestea, ele sug apă din celulele lipite de ele și cari zac mai jos, și deoare-ce lucrul acesta să petrece dela celulă la celulă tot mai departe în jos, urmarea e, că sucurile înaintează pe încetul în sus dela rădăcini înspre vârful plantei. Din cele spuse urmează în mod firesc, că dacă răsuflătorile frunzelor s'ar închide, sucurile ar trebui să se oprească în drumul lor către frunze și atunci peste tot, întreagă nutrirea plantei ar suferi

Așa ceva să poate întâmpla prin aceea, că peste crepăturile deschise se așează mici particule de apă, fie de ploaie, fie de rouă, fie de ceață. A împedeca o astfel de înfundare a răsuflătoarelor: iată rostul perișorilor, cu cari sunt acoperite frunzele! Ei alcătuiesc un fel de strat de despărțire, care împedecă apa de a pătrunde în crepături și a le astupa!

De mare înșămăntate e întocmirea aceasta la plantele, cari cresc în ținuturi ploioase, sau peste tot în locuri umede. Și dacă se întâmplă ca plantele acestea, — așa sunt de pildă unele vulturoance, — să aibă frunzele și pe partea de jos și pe cea de sus cu răsuflători, atunci frunzele sunt acoperite pe de-a întregul cu perișori. Multe plante, cari cresc pe malul râurilor și al lacurilor, au răsuflători numai pe partea de jos și nu pe cea de sus a frunzelor. Astfel pe plante au atunci verdeța în două colori, adecă fața de sus a frunzelor e verde și netedă, partea de jos încă e acoperită cu un strat de perișori alburii sau surii. Întocmai la fel e și cu ierburile, cărora le place umezeala luncilor, cum e de pildă podbealul. Vaporii de apă ce se înalță din locurile acestea umede, să așează ca roua pe frunze și în chipul

acesta, tare des ar trebui să închidă răsuflătorile, dacă acestea nu ar fi scutite de coperitoarea perișorilor.

Dacă cercetăm ierburile, cari cresc prin tufișurile unei păduri, vom vedea, că acestea nu sunt acoperite cu perișori. Dar nici nu au nevoie de astfel de arme. Pe de-o parte frunzișul arborilor și al tufelor le scutește de ploile cele mari, pe de altă parte vaporii ce se înalță din pământ, prin urmare roaua ce se depune pe frunze, sunt atât de neînsemnate, încît o acoperitoare de perișori e chiar de prisos. Iar natura și-a orînduit treburile în economia ei de așa fel, încît — nu face nimic de prisos!

Dimpotrivă, plantele cari cresc în locuri mai uscate, au nevoie de toată picătura de apă, pe care o folosesc spre susținerea vieții lor. Și acestora le stau într'ajutor tot perișorii amintiți, numai cît în cazul acesta perișorii sunt altcum făcuți. Anume, la vârful lor sunt înzestrați cu nește capete care sug apa. Cînd se umezesc perișorii, pelițele subțiri de pe capetele perișorilor, se desprind și sug apa, așa că capetele se umflă binișor.

La multe din plantele cari cresc în locuri secetoase, capetele perișorilor cari învălesc frunzele, mai au încă și o materie cleioasă, care le acopere. Materia aceasta cleioasă atrage pe vreme ploioasă, vaporii de apă la sine, trimite umezeala mai departe la capete și se întinde totodată peste întreagă frunza. Pe vreme de secetă, ea formează apoi o învălitoare ca de lac, care împedecă apoi țesăturile dela suprafață de a să usca. În sfîrșit tot perișorii aceștia mai ajută la nutrirea cu apă a plantei și în chipul următor: Sunt anume unele plante, cari au de-alungul cotorului lor un fel scocuri, de vîgașe, prin cari se scurge apa de ploaie, de rouă, în jos cătră rădăcini. Înșă pentru ca apa să nu se scurgă prea repede și în chipul acesta să n'o folosească în de-ajuns rădăcinile, marginile scocurilor au iarăși nește dungii păroase, cari sug umezeala, cu menirea de a o lăsa să se coboare apa încetul cu încetul în jos și să se strecoare frumușel în pământ la rădăcini.

La plantele acățătoare, perișorii servesc ca niște cîrlige cu cari se prind de felurite obiecte. Așa e de pildă la hermeiu, care cu ajutorul perilor sei aspri, să cațără în sus pe pari și pe garduri. În sfîrșit sunt peri și de aceia ascuțiți, mai îndepărtați unii de alții, al căror rost e să închidă calea la fel și fel de animale cu trupul moale, cum sunt melcii, cari să trîsc pe plantă în sus ca s'o pască. Pe aceștia perii îi resping prin faptul, că pătrund în trupul lor ca niște pumnale.

Însămîntatea învălitoare de perișori mai stă și în aceea, că ea scutește planta de arșița prea mare a soarelui, în urma căreia evaporarea s'ar face în măsură prea mare și ar fi păgubitoare. În cazul acesta perișorii cuprind în sine aer, întregă învălitoarea e mai pufăioasă. Prin aer însă căldura străbate anevoie, (Aerul dintre ferești încă e un strat de apărare, prin care căldura din lăuntru odăii străbate anevoie afară) și în felul acesta învălitoarea de perișori ține destul de răcoare chiar și atunci, cînd frunzele stau în bătaia soarelui de vară.

Frunzele unor pomi, ca de pildă a părului sau a castanului, au o învălitoare de aceasta scutitoare numai în tinerețe. Pricina zace în felul cum e țesătura frunzelor. În tinerețe frunzele sunt foarte crude și prin urmare și simțitoare față de o arșiță mai mărișoară, așa că au nevoie de învălitoarea de perișori, care le ține răcoare. Cu vremea frunzele sunt tot mai trainice pe măsură ce cresc. Perișorii se desprind atunci de pe ele și să împrăstie în voia vîntului, fiindcă nu mai e nici o nevoie de un scut de apărare împotriva razelor soarelui, nici chiar cînd dogoreala e mai mare.

Iată în ce chip minunat își are natura întocmite lucrurile sale, chiar și atunci cînd nouă nu ni-se par a avea vre-un rost.

T. L. Bl.

ȘTIRI ECONOMICE.

Urmările lipsei de bani. Lipsa mare de bani ce să simte în țară acum acuși de doi ani, și faptul trist că banii nu vor să se ieftinească, — își arată urmările ei asupra întregii vieți economice a țării. Și că ce fel sunt acele urmări, să poate vedea foarte limpede din poticnirile vieții din capitala țării, din orașul Budapesta, spre care curg toate vinele vieții economice, și de bogăție și de lipsă. Cînd e bine în țară, își saltă lanțurile de aur pe burtă jidovii din Pesta; cînd e lipsă în țară, își strîmbă nasurile și așa foarte strîmbe aceiași jidani și închid la uși de bolte, ca atunci cînd vine furtună mare. Furtuna sărăciei.

Iar că în ce fel merge azi viața economică în Pesta, reoglundind și mersul întregii vieți economice a țării, ni-o spune o foaie mare din acel oraș, care scrie în un număr al seu de acum din Iunie:

„Lipsa le bani are asupra Budapestei așa urmări, ca un războiu, care lasă după vine morți și răniți! Intreprinderi mari își închid prăvălia, iar oamenii mai mici, să dau peste cap cu droaia!“

Dar lipsa banilor să poate vedea și din alte semne ale vieții din acest oraș capitală. De pildă în cele dintii 3 luni ale anului de față, s'au încheiat în Budapesta 1783 căsătorii, pe cînd anul trecut în aceleași 3 luni 2024, adică ăstan cu 241 mai puține. Amorezații nu cutează să se căsătorească. Că li-i teamă de traiu. Chiar și copiii stau pe gînduri că să se nască ori ba: In aceste 3 luni s'au născut cu 100 de copii mai puțin ca anul trecut. Parcă au auzit și ei tînguirea zilei, care spune că: „mai bine să nu te naști“... Iar morții au fost cu 231 mai mulți ca anul trecut!

Din jur nu mai curge lumea spre Budapesta ca în alți ani. Mai curînd să duce! Anul trecut erau în oraș în luna Mai 211 locuințe goale, azi sunt 868.

În 1912 au fost în cele dintâi trei luni ale anului 1619 deschideri de prăvălii și întreprinderi nouă, în 1913 numai 1338; în anul trecut în același timp 948 închideri de întreprinderi, în 1913: 1024. Bancrotări în 1912: 23, în ăstan 55.

Oaspeți din străinătate au venit anul trecut în Pesta în cele dintâi 3 luni, 61.000, ăstan numai 54.000.

Anul trecut au plecat în același timp din Budapesta în afară cu 18.000 mai mulți de cîți au venit la Budapesta (precum arată numărătoarea dela trenuri), ăstan au plecat din Pesta cu 361.000 mai mulți de cîți au sosit! Cu un cuvînt: fuge lumea din oraș! O alungă lipsa de bani care să simte groază asupra orașului, care e inima țării, cînd încolo în țară e asemenea lipsă.

Beau oamenii țapăn! Dl preot Vas. Cosma a ținut în sinodul protopopesc gr.-cat. din Cluj (în april a. de față) o vorbire despre bețură și pustuirile ei. A arătat părintele Cosma, plin de îngrijorare, ce să întîmplă numai în satul dsale. Iaca ce spune:

„În satul meu în Topa, să aduce pe toată săptămîna 53 litre spirt, din cari să face 159 litre vinars. Într'un an vin 8268 litre cu atîtea coroane și dacă le împart la 530 suflete din comună, cad pe tot sufletul 16 litre, și pot zice că bețivi, în înțelesul strîns al cuvîntului, nici nu am! Cîte coroane vor mai merge pe tăbac! Doamne, ce nu s'ar putea face cu acești bani, aruncați în pleavă, și în cel mai mic și mai sărac sat!

Acum poftiți și socotiți cîtă pierdere de aceasta păcătoasă să întîmplă în cele vre-o 4000 de sate în cîte trăesc Români în această țară, și cît vine pe tot neamul, pe 3 miloane de oameni, dacă în Topa să vine pe un suflet 16 cor.

Ne plîngen mereu de sărăcie. Să ne plîngem de prostie.

*

Folosirea gazului subpămîntea la luminatul trenurilor. Gazul subpămîntean ce izvoarește în cătățimi uriașe

din pământ la Șarmășel, va fi folosit, precum să știe, pentru a pune cu el în mișcare fabrici întregi, pe care azi le mână apa sau motoarele electrice sau benzina sau căzanele uriașe ce înghit vagoane de cărbuni ori de lemne. Dar mai nou să vestește, că acest gaz, care aprins arde cu flacără frumoasă, va fi folosit la un lucru nou, anume la iluminatul vagoanelor de călători pe trenurile

În atelierele (lucrătoarele) stațiunii dela Piski, să lucrează în timpul de față la înzestrarea alor cîteva zeci de vagoane de călători, cu lămpi nouă cari vor arde cu gaz de acesta subpămîntean, prins și închis în vase, din izvoarele de gaz dela Șarmășel. Ci-că în vara asta vor fi gata pregătirile, după cari la toamnă va urma luminarea trenurilor de pe liniile Piski—Petroșeni, Hațeg—Caransebeș, Vinț—Sibiu și Sibiu—Copșa-mică. Adecă deocamdată să face proba pe liniile acestea lăturalnice, și ducă să va dovede așa de bună cum să nădăjduște, atunci să vor înzestra cu lămpi de acest fel și trenurile de pe alte linii mai mari.

*

Cursuri de agronomie pentru învățători. Pentru instruirea învățătorilor dela școalele populare, cari propun economia în școalele de repetiție și pentru instruirea lor în ale economiei, — ministrul de agricultură va ținea cursuri de economie pe lîngă școlile de agronomie din Geoagiu, Ada, Bichișciaba, Breznóbánya, Hódmezővásárhely, Jászberény, Karczag, Lugoj, Pápa, Rimaszombat, Somogyzentimre, Ciacova și Szabadka, cari vor dura din 18 Iulie a. c. până în 18 August a anului de față, și în cari să vor primi cîte 20, cu totul 300 învățători dela școlile populare. Iar pe lîngă școala agronomică din Kesckemét va întocmi un curs, care va dura din 1—31 Iulie și în care vor fi primite 20 de învățătoare.

Învățătorii și învățătoarele, cari vor lua parte la cursurile amintite, vor căpăta cîte 100 cor., cari — după tragerea speselor pentru întreținere, adecă 40 cor. — li-se vor plăti în două rînduri: 30 cor. la începere și 30 cor. după sfîrșirea cursului.

Pentru fiecare din școlile amintite, ministrul de agricultură a împărțit câte un premiu de 100 cor. și câte două de 50 cor., cari vor fi împărțite acelor învățători sau învățătoare, cari în decursul cercetării acestor cursuri, vor vedea mai multă sîrguință și spor.

○ ○ ○

Expoziție de copii în Pianul-de-sus.

Conformîndu-se programului său de lucru, comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene“, în scopul aranjării expoziției de copii a 8-a, s'a adresat către primăria comunală din Pianul-de-sus cu următoarea rugăminte:

Onorabilă Primărie comunală!

Stăruitor în cele bune și folositoare obștei noastre, subscrisul comitet central a luat hotărîrea de a organiza, încît pentru anul de față, obicinuita expoziție de copii anuală, care este a 8-a, în mult lăudata D-Voastră comună.

Scopul urmărit de noi și mărturisit, cînd cu aranjarea expozițiilor de până aci, din comunele Apoldul român, Ilimbav, Poiana, Orlat, Sadu, Lancrăm și Rășinari, precum se știe, este: de a căuta căi și mijloace întru a da putere de viață ființei omenești și prin aceasta a-i asigura fiitorului muncitor român bunăstarea și înflorirea. Prețiosul ajutor ce ni-l dau cei buni ai noștri și îndeosebi cei mai chemați în asemenea materie, bravii noștri medici, ne dă putința de a ne apropia tot mai mult de ținta dorită.

Acestea premerse, ne adresăm către onorabila Primărie cu rugămîntea, ca, în vederea acestei lucrări iubitoare de popor, în conțelegere cu onoratul oficiu parochial, cu bravul corp învățătoresc, cu conducătorii feluritelor așezăminte și cu ceilalți cărturari de acolo, să binevoiți a concheta o consfătuire a fruntașilor din loc, în care să se

hotărăscă ținerea expoziției de copii în Pianul-de-sus, să se aleagă luna, ziua și localul, în care să se țină; vârsta copiilor de primit și gruparea lor, și premiile de împărțit; să se numească persoanele, cari ar fi să între în juriu, etc.

Cu privire la scopul urmărit și în vederea modestelor noastre mijloace bănești, comitetul aranjator local, care s'ar constitui de pe acum, în scopul rînduirii expoziției și în al aranjării de sărbări împreunate cu expoziția, să roage așezămintele de acolo, cum este comuna politică, comuna bisericească, banca, însoțirea de credit și altele, ca să ajute și ele, cu cît de puțin, la crearea premiilor de împărțit, la înființarea de fonduri cu menire anume ducătoare spre scopul urmărit, etc. Suma ce noi putem da în acest scop, este de cor. 50.

Pentru a putea face și noi și de cu vreme pregătirile de lipsă să binevoiiți a ne da de știre cu grabire hotărîrile ce se vor lua.

Mulțumind onorabilei primării pentru ostenețele aduse în serviciul acestei cauze de interes obștesc-romănesc, o rugăm să primească asigurarea despie dragostea frățască ce i o păstrăm.

Sibiu, 5 Iunie n. 1913.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

Pant. Lucața,
prezident.

Vic. Tordășianu,
secretar.

O O O

Intrebări și răspunsuri.

Aș dori să știu ce e drept și ce nu în vorbă, că nu e iertat să te mai bagi în viie până-s strugurii în floare?

Simion C. din Pian inf.

Răspuns. Iți dăm răspuns după lămurirea ce o aflăm în cartea „Cultivarea vliei“ scrisă de dl inv. Daniil D. Graur, pe care o poți avea cu 2 cor. (și 20 fil.

de porto), dela „Librăria Naț. S. Bornemisa“ din Orăștie. Iaca ce să scrie în această carte, căre e văzută și aflată de bună de Ministerul reg. ung. de agricultură:

Din bătrîni a rămas vorba și credința, că în vie nu-i iertat a lucra, dar nici a umbla pe vremea înfloritului strugurilor. Chiar pentru aceea ne grăbim cu lucrurile viei înainte de înflorit și, dacă rămînem în restanță cu vr'un lucru, îl lăsăm până după înflorit. Credința aceasta este înse deșartă, pentrucă nimic nu strică lucrătorul în vie!

Dacă a fost bine lucrată viia în anul trecut și a fost îngropată cum să cade, la sfîrșitul lui Maiu ori la începutul lui Iunie ea înflorește. Strugurul să face pe mlădița din sus între frunza a 4 a și a 8-a. (Descrierea floarei viei să află în cartea de vieri mai sus amintită). Lăpădarea roadei o pricinuește ploile prea multe și seceta prea mare! Asemenea și cînd staminele cresc strîmbe în jos ori greșit, atunci viia iarăși își lapădă roada, pentrucă colbul bărbătesc (polenul) nu să poate sui la gura stigmei. Așadară, lucrul cu frumosul în vie pe vremea înfloritului, *nu strică* — afară de injectarea (stropirea la rădăcini) viei cu disulfid carbonic.

○ ○ ○

Piața de bucate

după Bursa din Budapesta:

Grîu	Cor. . . .	19 ¹ / ₂ — 20 ¹ / ₂
Săcară	„	17 ⁵⁰ —18—
Orz	„	17 ⁵⁰ —18—
Ovăș	„	19—20—
Cucuruz nou	„	15 ⁵⁰ —16 ⁵⁰

Piața Orăștiei: Grîu 20—21—; Săcară 19—; Cucuruz 16—17— pentru cîte o maje-metrică (100 kg.)

„Tipografia Nouă“, I. Moța, Orăștie.